

Dag Daniš: “Nezávislá” prezidentka Čaputová vstúpila do volebnej kampane. Za PS/SPOLU proti Kiskovi

- CZ24 News | 28. ledna 2020

SLOVENSKO: Vystúpenie prezidentky Čaputovej bolo ukážkou politickej neutrality. Voči Smeru a dokonca aj voči kotlebovcom bola zhovievavá. Potom prišla reč na Andreja Kisku. Hlavného rivala progresívcov v kampani. Prezidentka pripomenula, že je trestne stíhaný, môže mu hroziť obžaloba a mala by problém vymenovať ho za premiéra.

Zuzana Čaputová hneď v úvode prekvapila veľmi striktným poňatím nestrannosti hlavy štátu. Kto vyhrá voľby, s tým bude rokovať o zostavení vlády.

Hoci aj s kotlebovcami. Alebo: ak by bola po voľbách súčasťou parlamentnej (vládnej) väčšiny Kotlebova strana, musela by to akceptovať.

Lekcie neutrality

Prezidentka sa odvoláva na to, že Slovensko má parlamentnú formu vlády. Vládnúť majú tí, ktorí dajú dokopy parlamentnú väčšinu. Môže to byť volebný víťaz, ale nemusí. Rozhodujúca je väčšina v Národnej rade. Teda vôľa voličov, ktorí rozhodnú o pomeroch síl.

V tomto má prezidentka pravdu. Hoci nie absolútnu. Hlava štátu nemusí akceptovať politickú (parlamentnú) nomináciu na premiéra, ktorá je pre ňu neprijateľná. Ústava aj ústavná tradícia predpokladajú, že prezident, priamo volený občanmi, má pri vymenovaní premiéra a vlády niečo ako právo veta (tak ako ho má pri vymenovaní generálneho prokurátora).

Hlavne po voľbách, keď vláda končí a výber nového premiéra je aj v rukách prezidenta. Parlamentná väčšina je rozhodujúca, no nemôže obchádzať hlavu štátu.

Tento názor potvrdila aj Zuzana Čaputová, keď naznačila, že by mala problém akceptovať niektoré nominácie.

Lekcie výhrad

Konkrétne: prezidentka tvrdí, že by zrejme nevymenovala do funkcie Andreja Kisku, ak by pokračovalo jeho trestné stíhanie, resp. „ak by bol napríklad obžalovaný“.

Presne v tomto bode sa zrazu nadmieru suchá politická neutralita prezidentky skončila.

Zuzana Čaputová označila rovno počas kampane Kisku za problémového kandidáta. A nielen to. Problémom by podľa nej bol aj zámer strany Za ľudí obsadiť funkciu ministra vnútra. Dôvod je ten istý: strana, ktorú vedie trestne stíhaný, prípadne obžalovaný líder, by nemala mať pod kontrolou ministerstvo vnútra.

Vecná rovina

Ak sa na problém pozrieme čisto vecne, prezidentke treba uznať, že to vyhodnotila presne. Áno,

platí, že politik stíhaný za daňový podvod veľkého rozsahu (v súčte viac ako 300 tisíc eur) by nemal byť predsedom vlády.

Jednak preto, že jeho moc a vplyv by sa mohli zneužívať pri posudzovaní jeho trestnej veci (hoci len nepriamo, servilitou vyšetrovateľov alebo prokurátorov).

A potom preto, že by to bolo v rozpore s programom prezidentky – obnoviť dôveru verejnosti voči vláde a štátnym úradom.

Lenže – čisto vecný pohľad v tomto prípade nemôže existovať. Pretože sme v strede volebnej kampane.

Politický kontext

Okrem vecnej roviny je tu aj – a hlavne – tá politická. A tú treba pomenovať.

Ak prezidentka vstupuje do kampane, aby zdôraznila, že Kiska je trestne stíhaný a po prípadnej obžalobe problémový pri zostavovaní vlády, vstupuje tým aj do politickej súťaže medzi progresívcami (kde bola Zuzana Čaputová podpredsedníčkou) a Kiskovou stranou Za ľudí.

Pričom platí, že úder na Kisku, akokoľvek opodstatnený, automaticky pomáha progresívcovi.

Kiska a progresívcovia sú partneri. A zároveň rivali, ktorí v kampani súťažia o ten istý typ voliča. Potvrdzujú to aj prieskumy. Vysoké percentá pre progresívcov = nižšie percentá pre Kisku. A naopak.

Mimochodom, keď už sme pri prieskumoch, jeden z tých aktuálnych, ktorý nebol zverejnený, nameral progresívcovi hodnotu blízku siedmim percentám. Čo je v prípade ich volebnej koalície hranica zvoliteľnosti. Iné prieskumy im síce priznávajú o niečo viac, no trend ich postupného poklesu (a rastu Kisku) bol zrejmý už od konca roka 2019.

Ak progresívcovia očakávali, že prezidentka a ich bývalá podpredsedníčka by ich nejakým spôsobom mohla podporiť v kampani, práve sa to stalo. Otázne je len to, do akej miery to bol zámer prezidentky, ktorá má značný vplyv práve vo voličskom tábore Za ľudí/PS/Spolu. A do akej miery to bola len úprimná (a formálne správna) odpoveď na položenú otázku.

Divák Kiska

V každom prípade však platí, že z pohľadu Kisku musí vyzerať vstup Zuzany Čaputovej do kampane zvlášťne.

Prezidentka počas kampane odkázala, že je pripravená rokovať s kotlebovcami o zostavení vlády; že bude akceptovať Kotlebovu stranu ako prípadnú súčasť vlády; že vie akceptovať nomináciu Pellegriniho; že vie akceptovať nomináciu Sakovej na ministerku vnútra...

A hneď na to sa dozvedel, že prezidentka by za ťažko schodný problém považovala len dve nominácie: Kiskovu na premiéra a Remišovej na ministerku vnútra. Navyše, problém rámcovala do hypotetickej situácie – že stíhanie Kisku sa môže vyvinúť „napríklad do obžaloby“.

Aby sme však nezachádzali do hypotéz a špekulácií, uzavrieme to konštatovaním dvoch holých faktov. Prezidentka vstúpila do kampane. Urobila to spôsobom, ktorý schladil „stíhaného Kisku“ – a otvoril šance progresívcovi.

Všetko ostatné, čo z jej úst zaznelo, bolo neutrálné.